

А. М. ГУМЕНЮК,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри туризму та економічної теорії,
Буковинський державний фінансово-економічний університет, м. Чернівці

Методологічні та прикладні аспекти оцінювання якості інституційного базису економіки

Розглянуто сутність інституційного базису як передумови досягнення нової якості економічного зростання, теоретичні підходи до визначення категорії "якість інститутів". Здійснено аналіз методологічних підходів до оцінювання якості інститутів. На підставі аналізу зроблено висновок про необхідність врахування унікальності місцевих умов при побудові методик оцінювання якості інститутів.

Ключові слова: *якість інститутів, інституційна ентропія, транзакційні витрати, інституційний базис, трансплантація інститутів, індекси якості інституційної структури.*

Постановка проблеми. Розвиток економічної системи відбувається на основі безперервних змін її важливих характеристик, які чинять безпосередній вплив на ефективність господарювання. З точки зору взаємопов'язаної сукупності інститутів зміни в економічній системі розглядають як ієрархію певних рівнів: встановлені правила і норми поведінки; закріплені в суспільній та індивідуальній свідомості образ і спрямованість думок, стиль і способи мислення, тобто менталітет; різноманітні організації, які об'єднують на принципах розподілу праці та ієрархічної підпорядкованості групи людей для досягнення певної мети або завдання. Стратегічним орієнтиром ефективності інституційних змін є синергетичний ефект взаємодії інститутів власності, конкуренції та громадянського суспільства. Актуальним залишається розв'язання проблеми формування такої ефективності та якості інституційної системи, яка забезпечуватиме недоторканість права приватної власності, безумовне виконання контрактів і невідворотність відповідальності за збитки, завдані економічним агентам і державі загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам становлення нової інституційної системи та ефективності і якості її функціонування присвячені роботи таких економістів колишнього СРСР як С. Архієреєв [1], Т. Заславська [2; 3], С. Кірдіна [4], І. Малий [5], Ю. Пахомов [6], А. Шастітко [7]. У вказаних роботах аналізуються переваги і протиріччя різних типів інституційних систем [4], розглядаються структура і функції соціальних інститутів та їхня роль у забезпеченні сталості інституційної системи [1; 2], аналізуються інституційні передумови і наслідки новітніх соціоструктурних зрушень на пострадянському просторі [5; 7], досліджуються особливості інституційної архітектури транзитивного суспільства та ті обмеження, які вони накладають на формування моделі соціально-економічного розвитку [4–8].

Проблема якості інститутів є актуальною особливо для країн з перехідною економікою, характерним для яких є протиріччя між недосконалістю ринкових механізмів і низькою якістю інститутів, що приводить до неефективності і розбалансованості трансформаційних процесів. На думку Г. Карташова, якість інститутів розглядається як умова здійснення реформ [9]. Проте якість інститутів у більшості економічних моделей є екзогенним чинником [10], а прикладні аспекти оцінювання ефективності та якості інституційного базису економіки досліджені недостатньо. В. Полтерович пропонує розглядати якість інститутів у взаємозв'язку з проблемами економічного зростання (політика стимулювання швидкого зростання через поступове покращення інститутів може привести до успішної модернізації

завдяки тому, що причинний зв'язок між зростанням та інститутами є двостороннім. Не лише покращення інститутів сприяє економічному зростанню, а й швидке зростання полегшує вдосконалення інститутів) [11]. У довгостроковій перспективі економічний розвиток значною мірою залежить не від поточних економічних механізмів (характеру ціноутворення, ставки податку, способів інвестування), а від якості інститутів – формальних і неформальних правил ведення бізнесу, прийняття урядових рішень і механізмів, які забезпечують їх дотримання.

Мета дослідження полягає у визначенні теоретико-методологічних підходів та прикладних аспектів оцінювання ефективності та якості інституційного базису економіки.

Результати дослідження. Згідно з Є. Гриценко, дослідження якості інститутів може бути здійснено на основі трьох методологічних підходів [12]. По-перше, якість інститутів відображає міру об'єктивного процесу, в межах якого вони виникають. По-друге, якість відображає характер виконання інститутами виконання інститутами функцій. По-третє, якість інститутів характеризується достатністю і достовірністю їхніх внутрішніх властивостей, суттєвої визначеності самого інституту.

Згідно з першим методологічним підходом критерієм низької якості інститутів є погіршення основних показників макроекономічного розвитку – темпів зростання ВВП, індексу інфляції, рівня безробіття, надмірний дефіцит бюджету, негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу тощо. Оцінювання якості інститутів в цьому аспекті здійснюється шляхом розрахунку світових індикаторів, наприклад, індексів людського розвитку, глобалізації, залучення іноземних інвестицій.

Для розуміння якості інститутів важливу роль відіграє процес трансплантації інститутів як основи закріплення інституційних реформ та поняття “залежність від попереднього розвитку”, яке широко використовується в інституційній теорії [13, с. 119]. В широкому сенсі вказаний термін можна трактувати як еволюцію інститутів під дією незначних приростів у змінах звичок, стереотипів, традицій. Залежність інституційних змін від шляхів історичного розвитку має серйозне значення. Ми не можемо зрозуміти сьогоденні варіанти вибору (і визначити їх при моделюванні функціонування економіки), якщо не будемо відстежувати поступальний розвиток інституцій. В кінцевому підсумку послідовні зміни сприяють виникненню такого інституту, який виявився більш ефективним у порівнянні з іншими. У вузькому сенсі сутність залежності від попереднього розвитку полягає в тому, що в процесі історичного розвитку сукупність певних незначних подій або випадкових обставин приводить до становлення інституту, розширення якого диктує лише один образ поведінки, а його ефективність виявляється нижчою за альтернативний варіант.

Наступний методологічний підхід до аналізу якості інститутів оснований на припущенні про адекватність їхніх функцій їхній внутрішній природі. Основні функції інститутів визначені їхньою внутрішньою структурою, яка відображає колективний контроль поведінки індивідів, обмеження їхніх дій та розширення індивідуальних можливостей. Узагальнюючи та накопичуючи досвід спільної життєдіяльності, економічні інститути стають інформаційним інструментом поведінки індивідів, за допомогою якого зменшується асиметричність інформації та знижується рівень невизначеності господарської діяльності. В цьому разі якість інститутів визначається тим, наскільки суб'єкти оволоділи знанням та розумінням тих правил і норм, реалізація яких необхідна їм для досягнення поставлених цілей. Координаційний ефект інститутів досягається у випадку, якщо більшість людей дотримуються існуючих правил. Ознакою низькоякісних інститутів є масштабність та рівень відхилення у поведінці суб'єктів. Оцінка якості інститутів за допомогою цього методологічного підходу базується на квантифікації (кількісному врахуванні) відхилень від певної інституційної норми. Якість інститутів оцінюють за допомогою таких показників як рейтинг глобальної конкурентоспроможності (розраховується підрозділом Міжнародного інституту розвитку управління (м. Лозанна, Швейцарія), індекс економічної свободи (розраховується “Wall Street Journal” і “The Heritage Foundation”).

Найбільш оптимальний підхід до аналізу якості інститутів пов'язаний із доведенням достатності і достовірності їхніх внутрішніх можливостей, визначеності самого інституту. Йдеться про те, що якість – це суттєва визначеність суб'єкта, яка відображає стійкі взаємовідносини його елементів і характеризує його специфіку. Ефективність сформованої нової інституційної структури оцінюють за інтегральним показником – наявністю стійкого економічного зростання в країні. Визначати ефективність окремих інститутів достатньо складно. Тому вказана проблема розглядається з декількох позицій. Досить поширеною є точка зору, згідно з якою ефективність інституту визначається його спроможністю мінімізувати трансакційні витрати (витрати на реалізацію угод) та забезпечити найкращий баланс між ними і вигодами від обміну та розподілу праці [14]. На нашу думку, визначення трансакційних витрат на рівні національної економіки шляхом оцінювання “трансакційного сектору” занадто зміщує акцент дослідження у бік від початкового “макроекономічного” змісту цих витрат. Крім того, оперування національними показниками легко породжує спрощені та сумнівні висновки з приводу їхньої динаміки. На локальному рівні використання критерію економії на трансакційних витратах досить утруднено внаслідок різноманітності їхнього складу.

В цілому, розуміння якості інституційного базису для економічного розвитку (насамперед таких її складових як ефективність захисту прав власності та контрактних прав, системи правозастосування (інфорсменту), якості і незалежності судової системи, якості бюрократичного апарату та глибини фінансових ринків) стало загальноприйнятим фактом. Надзвичайно авторитетною в цьому аспекті виявилася робота Д. Родріка [15], в якій показано, що в покrajнних регресіях, які побудовані на тривалих часових інтервалах, фактор якості інститутів (перш за все міра якості захисту прав власності і правової системи) значно краще пояснює відмінності в довгострокових темпах зростання, ніж інші фундаментальні фактори. На сьогоднішній день мало хто ставить під сумнів наявність стійкої та статистично значимої кореляції між якістю національних інститутів та рівнем економічного розвитку. В межах сучасної економічної теорії основні дискусії присвячені не важливості інститутів як таких, а уточненню природи відповідних причинно-наслідкових зв'язків або вирішенню так званої проблеми ендогенності: чи є інститути першопричиною зростання або їхній розвиток та вплив є результатом дії якихось інших, більш глибоких факторів розвитку.

Останнім часом у світі спостерігається суттєвий прогрес у методології порівняльного кількісного оцінювання якості функціонування інститутів з метою вивчення їх відносного рівня розвитку в різних країнах. Існує низка міжнародних індексів і рейтингів, які регулярно оновлюються і відображають певні інституційні аспекти на національному рівні, включаючи рівень інвестиційних та підприємницьких ризиків, рівень економічних і політичних свобод, рівень корупції тощо. Такі оцінки публікуються як крупними міжнародними організаціями (Організація економічної співпраці та розвитку (ОЕСР), Світовий банк, Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)), так і незалежними дослідницькими центрами та громадськими організаціями, а також приватними консалтинговими компаніями та рейтинговими агентствами. Визначення якісних показників інституційного базису є багатофункціональною проблемою, що вимагає врахування певної множини факторів. Наприклад, фахівцями Світового банку та Європейського банку реконструкції та розвитку запропоновано інтегровані індекси якості інституційної структури країни (табл. 1).

Підвищення якості інституційної структури на 1% дозволяє у середньому підвищити темпи економічного зростання на 1,4%, а підвищення рівня фінансового розвитку на 1% дозволяє збільшити темпи економічного зростання на 0,5% [16]. Тобто сучасні інституційні системи спроможні чинити значний вплив як на економічне зростання, так і на трансформацію соціально-економічних систем у напрямку забезпечення захисту прав власності, ринкової конкуренції, функціонування фінансових ринків та якості управління. На жаль, в Україні немає достатньої інформаційної бази для оцінювання якості інституційної структури, що утруднює процес оцінювання розвитку соціально-економічної системи. На нашу думку,

Індекси якості інституційної структури

Індекси якості інституційної структури	Зміст індексу
Індекс економічної свободи	<ul style="list-style-type: none"> – торговельна політика; – фіскальне навантаження; – втручання уряду в економіку; – монетарна політика; – режим руху капіталів та іноземних інвестицій; – стан банківської та фінансової систем; – заробітна платня та ціни; – захист прав власників; – регуляторний тиск; – активність тіньового ринку
Індекс Кауфмана і Крау. Чим вище значення кожного індикатора, тим краще якість управління	<ul style="list-style-type: none"> – демократичність виборів; – політична стабільність; – ефективність діяльності уряду; – якість регуляторних інструментів; – якість законів і правил; – відсутність корупції
Рівень розвитку фінансового сектору	<ul style="list-style-type: none"> – обсяг кредитів, наданих приватному сектору фінансовими посередниками (% від ВВП); – рівень розвитку фондового ринку – сукупна вартість акцій, які продаються на ринку (% від ВВП)
Індекс лібералізації	<ul style="list-style-type: none"> – способи приватизації; – цінова лібералізація; – конкурентна політика; – банківська реформа; – розвиток страхового ринку; – захист прав інвесторів
Якість управління	<ul style="list-style-type: none"> – рівень корупції; – політичні права членів суспільства; – ефективність громадського сектору; – регуляторне навантаження на економіку
Рівень захисту кредиторів та власників акцій	<ul style="list-style-type: none"> – рівень захисту кредиторів та власників акцій; – прозорість, доступність та стандартизація звітів компаній; – здатність законодавчо-правової системи гарантувати виконання контрактів
Індекс інституційної структури	відображає інституціональні та інші обмеження в суспільстві, які впливають на дії політичних лідерів

Джерело: [16]

оцінювання рівня якості інституційного розвитку в Україні доцільно здійснювати на основі міжнародних індикаторів [17, с. 157–230]. За допомогою вказаних індексів аналізується рівень інституційного розвитку та його динаміка в країнах з перехідною економікою, країнах Центральної та Східної Європи, країн-лідерах економічного зростання.

Якість функціонування інститутів є багатоаспектним явищем, для характеристики якого недостатньо мати традиційні показники ефективності. Існує добре

відпрацьована методика аналізу державних організацій, що мають суспільні цілі, яка може бути успішно застосована для аналізу ефективності функціонування інститутів [18]. Загальна формула якості (K) функціонування інститутів може бути представлена в такому вигляді:

$$K = \sum_{i=1}^n \gamma_i A_i R_i E_i \quad (1)$$

де i – індекс цілі;

A – коефіцієнт адекватності інституту;

R – коефіцієнт результативності інституту;

E – коефіцієнт ефективності інституту;

γ_i – параметр, який фіксує важливість i -ої цілі (потреби) інституту.

Таким чином, у кожний момент часу можна виміряти якість інститутів. Ідеологія трифакторної моделі якості інститутів є надзвичайно корисною і для розуміння власне еволюції інститутів. На практиці використовують різноманітні методи оцінювання якості інститутів, які базуються або на вивченні думки населення, або на оцінках експертів. Побудова інститутів та методологія оцінювання якості інститутів дозволяє по-новому поглянути на роль інститутів у періоди масштабних економічних реформ. Річ у тім, що характеристики адекватності, результативності та ефективності інститутів самі залежать від деяких факторів, серед яких необхідно виокремити фактор чіткості інститутів та їхніх складових. Тобто інститути можуть різнитися за рівнем своєї визначеності або чіткістю визначення. Водночас характеристика рівня визначеності (чіткості) інституту поширюється і на його складові, цілі, технології та ресурсну базу. Необхідно зазначити, що і цілі, і технології, і ресурсна база інституту вважаються визначеними і в цілому можуть бути визначені правильно, тобто коефіцієнти адекватності результативності та ефективності будуть досить високими. Проте визначеність усіх складових інституту може бути поганою, тобто мати своїм наслідком нечітку, розмиту і незрозумілу регламентацію. Формально нечіткість інститутів еквівалентна розмитості контурів інститутів та їхніх складових. Нечіткість інститутів автоматично породжує виникнення невизначеності. На сьогодні українська економіка у більшості випадків страждає саме від нечітких норм і правил поведінки. Більшість з них просто недостатньо чітко регламентовані.

Ефективність нечітких інститутів можна визначити за допомогою інституційної ентропії. Існування інституту іманентно передбачає наявність в нього цілі. Оцінка рівня досягнення цілей приводить до поняття результативності інституту. Вказаний аспект проблеми передбачає суто кількісний підхід, коли цілі відображаються кількісними показниками і порівнюються з їхнім фактичним значенням. Проте ціль інституту може бути охарактеризована цілим набором параметрів, які можуть бути досягнуті або ні. Якщо певні інституційні параметри досягнуті, то і ціль інституту вважається досягнутою, а якщо ні – ціль не досягнута і має місце інший результат подій. В такому разі можна казати, що ціль інституту досягається з певною ймовірністю. Таким чином, при фіксованих технологіях та ресурсах інститут виконує свої завдання (цілі) з певною ймовірністю. Якщо альтернативних результатів багато, тоді якість інституту відображається інформаційною ентропією, яка у нашому випадку виступає як інституційна ентропія I [19]:

$$I = - \sum_{j=1}^n p_j \ln p_j \quad (2)$$

де p_j – ймовірність j -ї події при використанні суб'єктом досліджуваного інституту.

Якщо розглядається лише дві альтернативні події, то формула спрощується і набуває вигляду:

$$I = -p_{INS} \ln p_{INS} - p_{ALT} \ln p_{ALT} \quad (3)$$

де p_{INS} і p_{ALT} – ймовірність досягнення і недосягнення інституційної цілі відповідно; $p_{INS} + p_{ALT} = 1$.

Як відомо, інституційна ентропія досягає максимуму, коли досліджувані події є рівно ймовірнісними. Тоді має місце повна невизначеність, а вся ситуація трактується як максимальний хаос. Сказане свідчить про глибинний зміст інститутів, який полягає у процесі формування певних “шаблонів” поведінки внаслідок впровадження додаткових обмежень. Будь-який інститут фактично “відкидає” ті стратегії поведінки, які не вписуються в його схему. В цьому і полягає значна перевага прогресивних інститутів – у відкиданні наперед відомих нерациональних та неефективних норм поведінки. Дія таких інституційних “трафаретів” сприяє економії ресурсів господарських суб’єктів на стадії прийняття рішення та вибору тієї або іншої норми поведінки. Цей вибір за нього робить існуючий інститут.

Висновки. Сучасні інституційні дослідження не пропонують і очевидно не скоро зможуть запропонувати універсальні методики оцінювання якості інститутів, використання яких забезпечить масштабне прискорення інституційних реформ. Очевидно, що більшість питань, пов’язаних із оцінюванням якості інститутів, завжди вимагатиме додаткових досліджень з урахуванням унікальності місцевих умов. Крім того, певні аспекти інституційних реформ, особливо політекономічний, вимагають значно кращого розуміння загальної інституційної динаміки.

На підставі цього можна зробити декілька загальних висновків щодо стратегії інституційних перетворень. По-перше, у більшості випадків немає необхідності в універсальній і всеохоплюючій реформі інститутів; стратегія реформ повинна бути сконцентрована на обмеженому наборі ключових інституційних обмежень; одних і тих самих цілей можна досягти за допомогою різноманітних інституційних рішень. По-друге, імпорт інститутів необхідно збалансувати з їх адаптацією до місцевих умов; з урахуванням важливості початкових умов та місцевих традицій реформатори повинні бути готові до інституційного експерименту, а також до корекції своєї політики на основі моніторингу та оцінки фактичних результатів реформ, які проводяться в країні. По-третє, це висуває досить високі вимоги до прозорості та ефективності процесу прийняття урядових рішень щодо стратегії і тактики реформ; важливо приділяти адекватну увагу зміцненню інститутів, які забезпечують стійкість економіки до зовнішніх шоків, таких як система соціального захисту та консультативні механізми між урядом і основними соціальними групами.

Список використаних джерел

1. Архиреев С. И. Дуализм институциональной архитектоники и задачи рыночной трансформации / С. И. Архиреев // Институційна архітектоніка та механізм економічного розвитку : матеріали симпозіуму. – Харків : ІЕП МОН України, 2005. – С. 85–88.
2. Заславская Т. Вектор социоструктурных сдвигов / Россия, которую мы обретаем / Отв. ред. Т. И. Заславская, З. И. Калугина. – Новосибирск : Наука, 2003. – С. 59–75.
3. Заславская Т. Современное российское общество: социальный механизм трансформации : [учеб. пособие] / Т. Заславская. – М. : Дело, 2004. – 400 с.
4. Кирдина С. Институциональная структура современной России: эволюционная модернизация / С. Кирдина // Вопросы экономики. – 2004. – № 10. – С. 89–98.
5. Малий І. Й. Институційна особливість України як чинник деформації ринкових принципів / І. Й. Малий // Институційна архітектоніка та механізм економічного розвитку : матеріали симпозіуму. – Харків : ІЕП МОН України, 2005. – С. 108–109.
6. Пахомов Ю. Звивистий шлях у Європу / Ю. Пахомов // Економічний часопис – XXI. – 2005. – № 1–2. – С. 5–9.
7. Шаститко А. Е. Институциональная среда хозяйствования в России: основные характеристики / А. Е. Шаститко // Куда идет Россия? Кризис институцио-

- нальных систем: век, десятилетие, год / Под общ. ред. Т. И. Заславской. – М. : Логос, 1999. – 185 с.
8. Мельник А., Васіна А. Структурна трансформація національної економіки України як чинник модернізації інституційного базису її розвитку / А. Мельник, А. Васіна // Журнал європейської економіки. – Том 9 (№ 1). – Березень 2010. – С. 37–58.
 9. Карташов Г. Экономический рост и качество институтов ресурсоориентированных стран / Г. Карташов / Препринт BSP / 2006/82. – М. : Российская экономическая школа, 2006. – 62 с.
 10. Вольчик В. В. Группы интересов и качество экономических институтов / В. В. Вольчик, И. В. Бережной // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2007. – Т. 5. – № 2. – С. 57–66.
 11. Полтерович В. Стратегия модернизации, институты и коалиции / В. Полтерович // Вопросы экономики. – 2008. – № 4. – С. 4–24.
 12. Гриценко Е. А. Качество институтов: методологические подходы к исследованию / Е. А. Гриценко // Наукові праці ДонНТУ. Серія : Економічна. Випуск 34–1. – 2008. – С. 56–61.
 13. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт / Пер. з англ. – К. : Основи, 2000. – 198 с.
 14. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение / Д. Норт // Тезис. Т. 1. Вып. 2. – М., 1993. – С. 73.
 15. Rodrik Dani. Goodbye Washington Consensus, Hello Washington Confusion? A Review of the World Bank's Economic Growth in the 1990: Learning from a Decade of Reform / Dani Rodrik // Journal of Economic Literature. – 2006. – No 44 (4). – P. 973–987.
 16. Growth and Institutions / World Development Report 2003, Chapter 3 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.worldbank.org/research/interest/confs/042003/data.htm>.
 17. Фрейнкман Л. М. Анализ институциональной динамики в странах с переходной экономикой / Л. М. Фрейнкман, В. В. Дашкеев, М. Р. Мухтяхитдынова. – М. : ИЭПП, 2009. – 252 с.
 18. Система муниципального управления : [учебник для вузов] / Под ред. В. Б. Зотова. – М. : «ОЛМА-Пресс», 2006. – С. 546.
 19. Балацкий Е. Нечеткие институты, культура населения и институциональная энтропия / Е. Балацкий // Общество и экономика. – 2007. – № 5–6. – С. 37–53.

*А. М. ГУМЕНЮК,
кандидат экономических наук, доцент,
заведующий кафедрой туризма и экономической теории,
Буковинский государственный финансово-экономический университет,
г. Черновцы*

Методологические и прикладные аспекты оценивания качества институционального базиса экономики

Рассмотрены сущность институционального базиса как предпосылки достижения нового качества экономического роста, теоретические подходы к определению категории «качество институтов». Осуществлен анализ методологических подходов к оцениванию качества институтов. На основании анализа сделан вывод о необходимости учета уникальности местных условий при построении методик оценивания качества институтов.

Ключевые слова: *качество институтов, институциональная энтропия, транзакционные расходы, институциональный базис, трансплантация институтов, индексы качества институциональной структуры.*

A. M. HUMENYUK,
PhD (Economics), Associate Professor,
Head of the Department for Tourism and Economic Theory,
Bukovyna State University of Economics and Finance, the city of Chernivtsi

Evaluating Quality of the Institutional Basis of Economy: Methodological and Practical Aspects

Recent institutional studies do not offer all-purpose receipts for pushing up institutional reforms. Further institutional studies are, therefore, required, which would take due account for the singularity of local conditions and specifics of new institutes formation, have better insight in the overall institutional dynamics, and be based on advanced evaluation methodologies. The article aims to outline the theoretical and practical aspects of quality evaluation of the institutional basis of the economy.

The review of theoretical, methodological and applied aspects involved in quality evaluation of the institutional basis of the economy shows that they are specific to the origin of the institutes and the vectors of their interactions with the external environment. The quality of institutes is a multidimensional phenomenon that cannot be measured by only traditional indicators of effectiveness.

The applicability of three-factor model for quality evaluation of government institutes with social purposes for understanding of the institutes' evolution is shown.

The analysis shows that all-purpose methods for evaluating the institutional basis, capable to push up institutional reforms, are unlikely to be constructed in the near future; a major part of the evaluation-specific issues would require supplementary studies with account for local conditions. Regarding institutional reforms it should be said that the reforming strategy, instead of focusing on comprehensive reforms, should rather be concentrated on limited range of key institutional goals. Imports of institutes need to be balanced with their adaptation to local environment. This implies rather strict requirements to the transparency and effectiveness of decision-making on strategies and tactics of the reforms. It is important that the adequate emphasis be made on strengthening the institutes making the economy insensible to external shocks, such as the social security system and mechanisms for consultations between the government and the key social groups.

Keywords: *quality of institutes, institutional entropy, transaction costs, institutional basis, transplantation of institutes, indices of quality of the institutional structure.*

